

600 ANYS DE SANTA CATERINA

Enguany commemorem el sis-cents anys de l'ermita de Santa Caterina.

Andreu Sàbat, notari reial de Torroella al segle XVII, va escriure, l'any 1672, el **Llibre de la Verge Reyna y Martyr Santa Catharina Alexandrina, y de sa Santa Casa en la montanya de Mongri, y en la vall de aquella dit Font Aribosa construida**. En ell, s'hi recullen una sèrie de tradicions sobre la construcció de l'ermita i alguns miracles obrats per intercessió de la Santa.

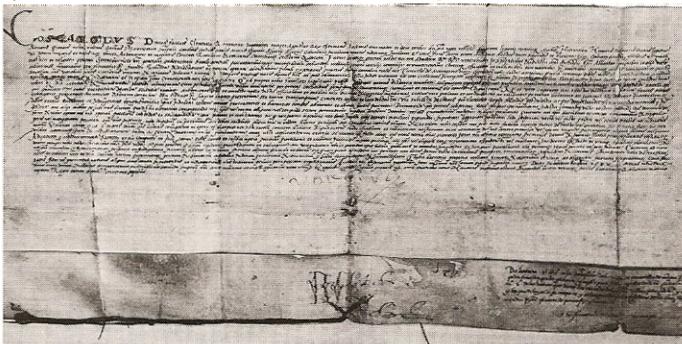
Segons ens diu Andreu Sàbat, a finals del segle XIV, tres monjos (Bartomeu Cabotas, Pere Trascó i Berenguer Desguell) que havien marxat de Montserrat a causa del cisma d'occident (1378-1417), van arribar a Torroella. Al massís del Montgrí, en el lloc anomenat font Aribosa, van trobar l'indret solitari i apte per pregar que buscaven, i amb el permís del rei començaren l'edificació de l'ermita. Andreu Sàbat situa aquest fet entre el 1390 i el 1392.

Ara bé, la referència més exacta que ens dóna és que el 29 d'octubre de 1392 una dona anomenada Caterina va donar als ermitans un terreny situat al costat de l'ermita que s'estava construint, per destinar-lo a hort.

Desitgem que nous estudis sobre l'ermita de Santa Caterina ens arribin a desvetllar alguns interrogants que encara resten sobre els seus orígens, sobre l'aplec que cada any s'hi celebra, sobre una possible construcció anterior en el mateix lloc,...

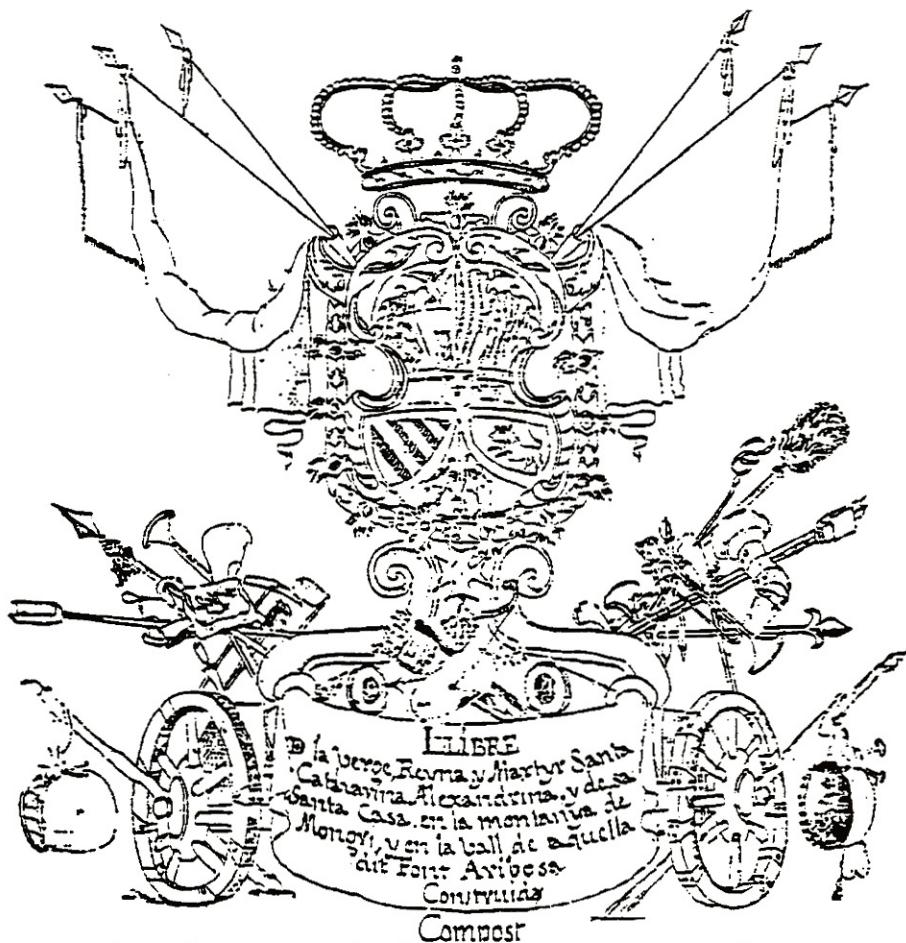
Nosaltres, ara per ara, ens cenyim al que fins ara s'ha publicat i, per commemorar l'esdeveniment, volem presentar-vos una sèrie de documents que al llarg dels darrers quatre-cents anys han aparegut sobre l'ermita

Pergamí
(Arxiu Històric de Torroella de Montgrí. Núm. 71).

L'emperador Carles faculta els jurats de Torroella perquè puguin captar per Catalunya i el Rosselló per a les obres de la capella de Santa Caterina. Està datat el 20 de novembre de 1542.

Reproducció del llibre de Santa Caterina, d'Andreu Sàbat
(Original a la biblioteca de l'Acadèmia de la Història, a Madrid)

Portada de l'edició feta per Josep Xaragay i Pi, tinent de la companyia d'Alonso Montero del regiment de cavalleria de órdenes, l'any 1744

CAP III HONT SE TROBA QVI

Fabricà la hermita y Casa de la oloviosa
Santa Catharina Veroe y Martyr
en la montanya de Moncri

Fou Construïda la Capella de la oloviosa Santa Catharina Veroe y Martyr eessa de Jesuchrist en la Montanya d' Moncri a la Vila de Forroella de Moncri, y en la Vall de aquella, y en lo lloch dit fortificosa, y aquella Construïren y fundaren tres hermitans, anomenats Da; Thomau Cabotes, Pere Frasçó, y Beranour Desouell, los quals hermitans eran exits de la Montanya de Montserrat, per rato de la diuina de la Vallesia, Segons diuhen ab lo cicle infrascrit, y altres coses conuenients. Voloueren servir a nostre Senyor Deu en el qual lloch solitari, apte y sufficient, y cercadas moltes montanyas, y terras trobaren el lloch acommodat, y assi fabricarem dita Capella, y hermita, sots invocacio de ditta Santa Catharina Veroe y Martyr, y Comenziaren a fabricular aquella obediencia licencia del Sr. Rey de Aragó, de qui era ditta Montanya de Moncri, y es ditta Vila, y dit Señor Rey les donà una part de terra de ditta Montanya, y trobo yo que fou la primera Maravilla feu lo Señor a la Vila de Forroella de Moncri per meati de ditta Santa Catharina,

que los tres hermitans uiuen en ditz loch y ob-
tinguisen llicenciació Rey y partida de dita mon-
tanja, per que los habitants de dita villa en parti-
cular, y la universitat tinguessen en las necessitats
son auxili, y emparrro, y voloques ditta Santa eix
uenerada en ditta montanya, hauent setzatdis
hermitans, altres llocs, si no que incuts, y uns
pirats per ditta Santa, Uolqueren fer llur assiento
a la muntanya de Montori, de front poques fa alio
rroca Santa Manifestar lo quant es volguda de
son espes; y en continent obrà la ditta Santa altre
maravilla, que no tenint los hermitans en ditz
puesto. Loqu apte para hort y frutes, moqué al
cor a una dona anomenada Catharina, de que
donas a ditz hermitans una propietat tenia al
costat ahont auien comuniada ditta hermita, la
qual es, la que esta a mitx dia aci de ditta casa;
y es dit, com consta en pessic de Joan Almari senor
de ditta notaria, Clos per Anareu Neixxa, Notari Real
son subscriptis als 29 octubr: 1592. per estas paraules
consta que Catharina filla y heretera del Castelló
Mascaró quandam de ditta villa de Forroella de
Montori, mulier de Joan Mascaró de ditta villa, fa-
bent, y atenent ore en la Parroquia de S. Genis de
ditta villa y en la Vall de Montori, nouament se-
auie construïda una Capella, o Casa en la qual
encara no feyan llur residencia los hermitans, la
qual Casa era Contigua a una sua posescio her-
mita, sensa la qual posessio los hermitans no poden
commodament estax, y habitar en ditta Casa, com
noy hasta altre pessa de terra prop ditta Casa, hauent
pujan fer hort, y plantar arbres fructiferos, si no es
ditta pessa, atenent, y Considerant que los bens, sols
fan profit los que se dedicaran al servicy de Nostre

Capítol IV, sobre la construcció de l'ermita

Srñor Deu, Jesucrist, y als glòriosos Sants, y Santas
de paradiis. Per tant fahent estas Cosas al concen-
tirunt, y Voluntat de dit Joan Mascaró son fharit
present, y Concertint y firmant a honor, y gloria
de la Santissima Trinitat, Pare, fill, Sant Spírit,
y per summa de sa Anima, y del dit son Marit, Pare,
y Mare, y altres benefactors seus, ab donació pura
simplici, y irreuocable, ques dñu entra uius, Dona
a fra Baranquet Desquells, fra Pere Frasío presé
nis, y fra Barthomeu Cabotab, y altres hermitans
absents, y esdevenidors, en dita Casa habitans,
una superficie de terra herma, que te y poseeixen
la Vall de Moner, dins la parroquia de S. Genís
de dita Vila, així com afronta de sol ixent, ponent,
y a Mitx dia en la Montanya del Senor Rey, a
trumontana, part en dita Montanya, y part en
dita Casa, o Capella nouament Construïda. La
qual donació és ab totes las Clausulas acostuma-
das, y ab clausula Constitutí, y cessió de drets
flavacions com ab aquella es de ueure, la qual
està en pergami, y ab la ajuda de Deu, y inter-
cessió de dita Santa se trobara en lo arxiu se te-
nifera en dita Capella assenyalat ab lo numero pri-
mer, i y assentat en lo llibre he fet de tots los actes
he trobat pertanyen a dita Capella, y hermita
y a totes las vindes de dita hermita.

CAP. VIII. E QVANT TEMPS HÀ que es fabricada dita Capella y hermita.

De tot lo referit a los propòsits dits Capítols consta, que la dita Capella feson, y fabricaren los tres dits hermitans, Barthomeu Clivotes, Pere Fraisió, y Barenquer Desauell, y aquella fonda fabricada antes del mes de Octubre 1392, y poch antes per lo que es seu y dili dita donació, que feu dita Catharina Masca ro ab aquelles parciúlas que se es nouament cons truïda una Capella, y hermita, y que encara los hermitans no hi hyan llur abitació, y lo mateix dili elisabet forro ab la dita donació fa als 13 Mars 1394 y ab la dita Concordia feren entre los dits tres frares hermitans de una part, y los dits Consells i Consell de la Universitat de dita vila de forrovia de Mongri de part altre, qui feu al prímer de Juliol 1403, que se veui que ja estava feta y fabricada dita Capella, y hermita, y los dits tres frares, hauian en ella, axique iustos los dits actes, es declaricar que la dita hermita se feu y fabricà des del any 1390, fins lo any 1400, qui cura Mesde. 153 anys al present, es feta y fabricada dita hermita, tot lo qui pot veure lo lector ab los actes tinc dits y Calendats ab los dits y presents

Capítols nm.

Goigs de Santa Caterina
 (extrets de l'obra de Josep Vert **La indústria de la cera, els ex-vots i les devocions populars**)

*Goigs de la Gloriosa Verge y Martyr
 Sta Catharina.*

Aqui vos venim a invocar
 pues que sou Reyna en doctrina:
 vulcanos illuminar
 Verge y Martyr Catharina.

Filla sou de Alexandria
 de patres y Sanch Real
 abhort Maximino regia
 per los Christians mal tractat
 dareuli represa tal
 que al Corli sanch espina:
 vallauenos illuminar
 Verge y Martyr Catharina.

Siriquana Savis Vngueren
 maldoctes exelis putar
 per al punt conegueren
 uostre Saber Singular:
 y vensus uosten confesar
 ser uostre ciencia Divina.

Onse dias obririor
 uostre mar fer desbarcar
 y tres horas ab l'hor:
 uostre con feu a çotar:
 afins que uareu restar
 de Celos de Clauellina.

Entre rocas molt cruel
 uostre Cas uaren passar
 pero uos minvant al Cel
 fas fleure destorbar:
 de abhort uos dareu mostrar
 tenir uostre perferma.

Cubiert de Confusio
 uos manà fer degollàr
 uechent que la intenció
 no pogue aprofitar:
 y llor per Sanch uareu donar
 per la voluntat diuina.

Aqui vos prengueren martyri
 Siriquana Savis Cremats,
 y lo Capitó Perfiti

juntament ab sos Soldats-
 tres Cens foren ciegollats
 ablo Emperatris Faustina.
 Tres Coronas per lo Cel
 ento monest haueu conyut
 que servixen de Donzell
 devant la trinitat:
 la una es de Virginitat
 y de Martirio y doctrina.

Per los Angels Fornic aportar
 uostre eos al Mont Sinchí,
 y perells sanch sepultar:
 de abhort hi ha un Thum Diu:
 tres Hermitans en Moneri
 feran uostre Casa Diuina.

Es uostre Imaxe en la terra
 remas Celestial
 puix lo Dimoni si queria
 desde Monegrillo Vall:
 aquí curau de tot mal
 alqui a les se encamina.

La Vila de Tornella
 mols anys fore acabada
 sino querab uostre estrella
 L'aportau illuminada
 aeuula sempre guardada
 de farr guerra, y pesta Fina.

Coronada
 Tres que soleu alcancar
 ab la tempesta continua
 vallauenos illuminar
 Verge y Martyr Catharina.

Els goigs recopilats per Miquel Púbol i Litró, l'any 1748, procedents del llibre d'Andreu Sàbat

Imatge de Santa Caterina
(fotografia cedida per Josep Vert)

Talla gòtica del segle XIV, destruïda l'any 1936. (Fotografia de Rafel Bou, del 1993)